

2021-2-FR02-KA220-YOU-000049250

PR1: Ανάλυση των τοπικών πλαισίων και των αναγκών τους

Co-funded by
the European Union

Σύνταξη και συγγραφή: Solidaridad Sin Fronteras (SSF)

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Κωδικός έργου	2021-2-FR02-KA220-YOU-000049250
Τίτλος έργου	Recovering inclusion through Creativity After Pandemic Μετ.: Ανακτώντας τη συμπερίληψη μέσω της δημιουργικότητας μετά από την πανδημία
Ακρώνυμο έργου	ReCAP
Έναρξη έργου	01/03/2022
Λήξη έργου	29/02/2024
Τίτλος αποτελέσματος έργου (PR)	PR1: Ανάλυση των τοπικών πλαισίων και των αναγκών τους
Ημερομηνία παράδοσης	20/02/2023
Επίπεδο προώθησης	
Υπεύθυνοι για το αποτέλεσμα έργου και συντελεστές	Υπεύθυνος φορέας: SSF Συνεισφέροντες φορείς: ALDA, ALIFS, ART FUSION, CESIE, CSCD, CYCLISIS, FCPPE, LA PICCIONAIA, RIGHTCHALLENGE.
Περίληψη αποτελέσματος έργου	Το πρώτο αποτέλεσμα του έργου ReCAP αποτελείται από μια ανάλυση των τοπικών πλαισίων και των αναγκών τους. Η κοινοπραξία, αποτελούμενη από 10 φορείς από 7 ευρωπαϊκές χώρες, διερεύνησε τα κοινωνικά προβλήματα που προκάλεσε ή επιδείνωσε η πανδημία στους νέους μέσω βιβλιογραφικής

	<p>έρευνας και έρευνας πεδίου με τη χρήση ερωτηματολογίου. Παρά τις διαφορές μεταξύ των χωρών, μπορούμε να βρούμε ομοιότητες. Οι επαγγελματίες που εργάζονται με τους νέους ανησυχούν για τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην ψυχολογική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία, τόσο για τη γενική κοινωνία όσο και για τους νέους. Όσον αφορά αυτή την ομάδα, επισημαίνουν συγκεκριμένα τις επιπτώσεις στην κοινωνικοποίηση και την πολιτιστική ζωή, καθώς και στις σπουδές και την κατάρτιση. Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης ότι οι σχέσεις των νέων με όλους τους τομείς της ζωής τους έχουν επιδεινωθεί, ιδιαίτερα οι σχέσεις με το εκπαιδευτικό περιβάλλον, η σχέση με τον εαυτό τους και με την τοπική κοινωνία. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι οι νέοι επισκέπτονται πλέον συχνότερα τις υπηρεσίες, γεγονός που θα μπορούσε να σημαίνει ότι οι νέοι έχουν επίγνωση της κατάστασής τους και αναζητούν υποστήριξη. Οι νέοι χρειάζονται κυρίως υποστήριξη σχετικά με τη ψυχολογική και συναισθηματική υγεία καθώς και εκπαιδευτική υποστήριξη, και οι επαγγελματίες συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό για τη χρήση της ψυχολογικής υποστήριξης ως το πιο κατάλληλο εργαλείο για την εργασία με τους νέους στις μέρες μας. Τέλος, οι επαγγελματίες γνωρίζουν την αρνητική προοπτική που έχουν οι νέοι για το μέλλον. Η μελέτη αποκαλύπτει επίσης ότι οι περισσότεροι επαγγελματίες θεωρούν τα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά εργαλεία χρήσιμα και παρακινητικά για τους νέους, γεγονός που αποτελεί αναμφίβολα ένα θετικό αποτέλεσμα που θα διασφαλίσει τη θετική υιοθέτηση των εργαλείων του έργου ReCAP.</p>
<p>Ιστορικό αναθεωρήσεων</p>	
<p>Έκδοση</p>	<p>Ημερομηνία</p>
<p>V.2</p>	<p>20/02/2023</p>

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	4
1. Εισαγωγή.....	5
2. Βιβλιογραφική έρευνα.....	7
3. Διαδικασία εφαρμογής του ερωτηματολογίου	14
4. Αποτελέσματα της έρευνας	15
Προφίλ των συμμετεχόντων	15
Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19.....	18
Χρήση και παροχή υπηρεσιών	20
Οι προοπτικές των νέων για το μέλλον	24
5. Συμπεράσματα	26
Αναφορές.....	28

Περίληψη

Το έργο **ReCAP** στοχεύει στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχής των νέων (14-29 ετών) στα κοινά μέσω της χρήσης συγκεκριμένων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εργαλείων, στο μετα-πανδημικό πλαίσιο. Τα πρώτα αποτελέσματα του έργου συνίστανται σε ανάλυση των τοπικών πλαισίων και των αναγκών τους. Η κοινοπραξία, αποτελούμενη από 10 φορείς από 7 ευρωπαϊκές χώρες, διερεύνησε τα κοινωνικά προβλήματα που προκάλεσε ή επιδείνωσε η πανδημία στους νέους μέσω βιβλιογραφικής έρευνας και έρευνας πεδίου με τη χρήση ερωτηματολογίου. Παρά τις διαφορές μεταξύ των χωρών, μπορούμε να βρούμε ομοιότητες. Οι επαγγελματίες που εργάζονται με τους νέους ανησυχούν για τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην ψυχολογική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία, τόσο για τη γενική κοινωνία όσο και για τους νέους. Όσον αφορά αυτή την ομάδα, επισημαίνουν συγκεκριμένα τις επιπτώσεις στην κοινωνικοποίηση και την πολιτιστική ζωή, καθώς και στις σπουδές και την κατάρτιση. Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης ότι οι σχέσεις των νέων με όλους τους τομείς της ζωής τους έχουν επιδεινωθεί, ιδιαίτερα οι σχέσεις με το εκπαιδευτικό περιβάλλον, η σχέση με τον εαυτό τους και με την τοπική κοινωνία. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι οι νέοι επισκέπτονται πλέον συχνότερα τις υπηρεσίες, γεγονός που θα μπορούσε να σημαίνει ότι οι νέοι έχουν επίγνωση της κατάστασής τους και αναζητούν υποστήριξη. Οι νέοι χρειάζονται κυρίως υποστήριξη σχετικά με τη ψυχολογική και συναισθηματική υγεία καθώς και εκπαιδευτική υποστήριξη, και οι επαγγελματίες συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό για τη χρήση της ψυχολογικής υποστήριξης ως το πιο κατάλληλο εργαλείο για την εργασία με τους νέους στις μέρες μας. Τέλος, οι επαγγελματίες γνωρίζουν την αρνητική προοπτική που έχουν οι νέοι για το μέλλον. Η μελέτη αποκαλύπτει επίσης ότι οι περισσότεροι επαγγελματίες θεωρούν τα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά εργαλεία χρήσιμα και παρακινητικά για τους νέους, γεγονός που αποτελεί αναμφίβολα ένα θετικό αποτέλεσμα που θα διασφαλίσει τη θετική υιοθέτηση των εργαλείων του έργου ReCAP.

1. Εισαγωγή

Η πανδημία COVID-19 έχει μεταβάλει τον κόσμο από διάφορες απόψεις, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζουμε τις ασθένειες και τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούμε με άλλες καταστάσεις. Ο όρος "συνδημία" (Singer, 1990) έχει συσχετιστεί όλο και ευρύτερα με το COVID-19, ορίζει μια θεωρία σύμφωνα με την οποία οι επιδημίες προκύπτουν από την πολύπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ της εξάπλωσης μιας νόσου και των κοινωνικών/περιβαλλοντικών/οικονομικών παραγόντων, οι οποίοι, με τη σειρά τους, επηρεάζουν αρνητικά την ίδια την ασθένεια (Singer, 1990, Calcaterra, G., et al., 2022, Mendenhall, E., et al., 2022,). Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι μπορούμε να εφαρμόσουμε αυτή την έννοια στην πανδημία COVID-19, στην οποία η σοβαρότητα και οι επιπτώσεις σε όλο τον κόσμο δεν έχουν κατανεμηθεί ομοιόμορφα στους πληθυσμούς. Στην πραγματικότητα, η πανδημία έδειξε πώς οι πολιτικές δράσεις για τη στήριξη της δημόσιας υγείας και η ιστορική διαμόρφωση των χρόνιων νοσημάτων εντάσσονται σε πλαίσια μεγάλης ανισότητας, τα οποία επηρεάζουν βαθύτατα το ποιος είναι πιο ευάλωτος, καθώς και το πού και γιατί υπάρχει αυτή η ευαλωτότητα (Calcaterra, G., et al., 2022). Σε αυτό το περιεχόμενο ορισμένες θεωρίες υπερασπίζονται ότι έχουμε βιώσει μια "Συνδημική Πανδημία" (Calcaterra, G., et al., 2022, Monteiro. N., et al., 2022).

Η υγειονομική κρίση και οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αναστάτωσαν τις ζωές όλων των κοινωνικών ομάδων (2), και 2 χρόνια μετά την έναρξη της πανδημίας, οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις γίνονται όλο και πιο σαφείς.

Μεταξύ αυτών των επιπτώσεων, ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στην ψυχική υγεία των νέων ήταν σημαντικός. Διάφορες περιστάσεις μπορούν να συμβάλουν στην εξήγηση των υψηλότερων επιπέδων ψυχικής δυσφορίας πολλών νέων Ευρωπαίων, όπως η απώλεια σωματικής αλληλεπίδρασης, σωματικής δραστηριότητας και απασχόλησης, καθώς και ο παρατεταμένος χρόνος που περνούν στο διαδίκτυο.

Επιπλέον, η πανδημία επηρέασε άμεσα την ψυχική υγεία των νέων. Για παράδειγμα, οι νέοι με προϋπάρχοντα προβλήματα ψυχικής υγείας δυσκολεύτηκαν περισσότερο να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης και υπέστησαν σε μεγαλύτερο βαθμό τις ψυχολογικές συνέπειες της πανδημίας (19). Οι νέοι που ανήκαν στην κοινότητα των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, τρανσζέξουαλ, κουήρ, ίντερσεξ, ασεξουαλικών, κ.α. (ΛΟΑΤΚΙ+) διέτρεχαν μεγαλύτερο κίνδυνο εμφάνισης προβλημάτων ψυχικής υγείας κατά τη διάρκεια της COVID-19, ιδίως όταν αντιμετώπιζαν ένα δύσκολο οικογενειακό περιβάλλον. Επιπλέον, οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας εμπόδιζαν πολλούς να συμμετέχουν σε δραστηριότητες της κοινότητας.

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι συνέπειες της πανδημίας στην ψυχική υγεία των νέων θα συνεχιστούν μακροπρόθεσμα (132). Οι τραυματικές επιπτώσεις των παρατεταμένων περιόδων απομόνωσης και δυσφορίας στην ψυχική υγεία των νέων είναι πιθανό όχι μόνο να επιμείνουν αλλά και να επηρεάσουν διάφορες διαστάσεις της ζωής των νέων Ευρωπαίων, όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση και η κοινωνική ένταξη.

Στο πλαίσιο αυτό, το **έργο ReCAP** στοχεύει στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχής των νέων (14-29 ετών) στα κοινά μέσω της χρήσης συγκεκριμένων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εργαλείων, στο μετα-πανδημικό πλαίσιο. Για την επιδίωξη του τελικού αποτελέσματος, το

έργο σκοπεύει να επιτύχει δύο συγκεκριμένα αποτελέσματα: να βελτιώσει την ποιότητα της εργασίας για τους νέους και να εμπλέξει, να συνδέσει και να ενδυναμώσει τους νέους. Τα αποτελέσματα σχεδιάζεται να επιτευχθούν μέσω 3 δραστηριοτήτων του έργου:

1. Ανάλυση των τοπικών πλαισίων και των αναγκών τους. Η κοινοπραξία θα διερευνήσει τα κοινωνικά προβλήματα που προκάλεσε ή επιδείνωσε η πανδημία.
2. Καλλιτεχνική και πολιτιστική εργαλειοθήκη για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας και κατάρτιση εκπαιδευτών, με βάση τα αποτελέσματα της ανάλυσης.
3. Τοπική διαδρομή για την κοινωνική ένταξη μέσω της δημιουργικότητας, για την εφαρμογή των εργαλείων με νέους στο τοπικό πλαίσιο.

Υπό αυτή την έννοια, η παρούσα έκθεση είναι το αποτέλεσμα της πρώτης δραστηριότητας και έχει ως στόχο να σχηματίσει μια εικόνα του κοινωνικού πλαισίου μετά την πανδημία σε κάθε ένα από τα τοπικά πλαίσια στα οποία απευθύνεται.

2. Βιβλιογραφική έρευνα

Βουλγαρία

Η πανδημία COVID-19 έχει θέσει υπό αμφισβήτηση όλες τις πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής στη Βουλγαρία, το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και την ψυχική υγεία του πληθυσμού. Αυτό επιβεβαιώνεται από μελέτες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις στην γενική νοοτροπία του πληθυσμού και τη συναισθηματική υγεία μετά την πανδημία (2022). Οι κύριες επιπτώσεις είναι: αύξηση των πωλήσεων ψυχοτρόπων φαρμάκων, συμπεριλαμβανομένων των ηρεμιστικών και των αντικαταθλιπτικών, τα οποία έχουν ηρεμιστικό αποτέλεσμα, εξαλείφουν το άγχος, το φόβο και άλλες διαταραχές στη συναισθηματική σφαίρα, γεγονός που υποδηλώνει λανθάνουσα νοσηρότητα και αύξηση του επιπολασμού του άγχους. Η περίοδος χαρακτηρίστηκε επίσης από την αύξηση του αριθμού των επισκέψεων σε νευρολόγους και ψυχιάτρους μετά από περιόδους εγκλεισμού, την κλιμάκωση της ενδοοικογενειακής βίας τόσο μεταξύ των παιδιών όσο και των γυναικών και την αύξηση του αριθμού των αυτοκτονιών και στα δύο φύλα, εντονότερα στις γυναίκες.

Μια άλλη πτυχή της εθνικής έρευνας ήταν ο αντίκτυπος του COVID-19 στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Σε γενικές γραμμές οι έφηβοι ενήργησαν υπεύθυνα παρά τον θυμό που ένιωθαν.

Η παρατεταμένη περίοδος κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η διαδικτυακή επικοινωνία επηρέασε την επαναπροσαρμογή κατά την επιστροφή στο σχολείο. Η επιστροφή στο σχολείο συνοδεύτηκε από θετικές προσπάθειες αποκατάστασης της επικοινωνίας και από χαρά στην αλληλεπίδραση. Από τη μία πλευρά τα σχολεία θα πρέπει να συνεχίσουν να εργάζονται για την ενίσχυση της πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας και της ομαδικής εργασίας, αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να επενδύσουν στην οργάνωση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον διαδικτυακό εκφοβισμό και την ανάγκη αναγνώρισής του και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε περίπτωση που χρειαστεί ένας ακόμη γύρος απομόνωσης που θα οδηγήσει σε αρνητικές εμπειρίες και αίσθημα μοναξιάς. Είναι επίσης σημαντικό να συνεχιστεί η έρευνα των συναισθημάτων, των αντιλήψεων, των προτύπων συμπεριφοράς, των πεποιθήσεων και των στρατηγικών αντιμετώπισης των εφήβων με σκοπό να καταλήξουμε σε τάσεις που μπορούν να ενημερώσουν για την αποτελεσματική επικοινωνία και τις δραστηριότητες που απευθύνονται στην ομάδα των νέων.

Γαλλία

Η Γαλλία, όπως και το μεγαλύτερο μέρος του υπόλοιπου κόσμου, έχει υποστεί σοβαρά πλήγματα στην κοινωνία της, συνέπεια της επιδημίας Covid-19. Σύμφωνα με μια δημοσίευση του INJEP (Εθνικό Ινστιτούτο Νεολαίας και Κοινωνικής Εκπαίδευσης) που βασίζεται στο βαρόμετρο DJEPVA για τη νεολαία το 2022, η πανδημία COVID-19 έχει επηρεάσει βαθιά τους νέους στη Γαλλία, αποδυναμώνοντάς τους σε διάφορες πτυχές της ζωής τους: εργασία, εκπαίδευση, ψυχολογική σφαίρα με αύξηση των επεισοδίων κατάθλιψης. Υπάρχουν συχνότερα επεισόδια μοναξιάς σε σχέση με το 2019 και τα νεαρά κορίτσια επηρεάζονται περισσότερο από τις συνέπειες της πανδημίας, παρουσιάζοντας χαμηλότερο επίπεδο αισιοδοξίας. Επιπλέον, δείχνει επίσης τις ετερογενείς επιπτώσεις της πανδημίας σε διάφορες ομάδες νέων, ανάλογα με το υπόβαθρο, τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και τη γεωγραφική τους θέση, με μεγαλύτερο αντίκτυπο στους πιο

ευάλωτους νέους. Ωστόσο, η επισκόπηση που προκύπτει δεν φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αρνητική, καθώς οι νέοι δείχνουν μια πιο θετική στάση απέναντι στην πραγματική τους ζωή και το μέλλον τους γενικά.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι συνέπειες ήταν διαφορετικές για διαφορετικές ομάδες πληθυσμού. Το ποσοστό των ατόμων που βίωσαν αίσθημα εγκατάλειψης κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού είναι 4 φορές υψηλότερο μεταξύ των φτωχότερων από ό,τι των πλουσιότερων (Bordet, 2022, σ. 97-108).

Οι νέοι επηρεάστηκαν ιδιαίτερα από την υγειονομική και οικονομική κρίση το 2020, με σημαντική μείωση του ποσοστού απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας. Μετά την πανδημία Covid-19, το ποσοστό των νέων NEETs αυξήθηκε κατά περισσότερο από μία μονάδα, στο 13,5% αυτής της ηλικιακής ομάδας το 2020. Δεδομένης της ομογενοποίησης μια σειράς ιδιοτήτων πεπερασμένης διάρκειας κατά τη ζωή των νέων, όπως ορίζεται η ίδια έννοια NEET, το INSEE δεν ποσοτικοποιεί τον αριθμό των πρόσθετων νέων που αντιπροσωπεύει αυτή η αύξηση κατά μία μονάδα. Συσχετίζοντάς την με τον αριθμό που προωθήθηκε για το 2019, λαμβάνουμε μια τάξη μεγέθους περίπου 130.000 επιπλέον ενδιαφερόμενων νέων, δηλαδή ένα σύνολο που υπερβαίνει το 1,6 εκατομμύριο πέρυσι.

Επιπλέον, η ένταξη των νέων στη βιώσιμη απασχόληση είναι αργή και δύσκολη και συχνά χαρακτηρίζεται από πρακτική άσκηση, ανεργία και χαμηλούς μισθούς. Αυτοί οι νέοι μπορούν να αιχμαλωτιστούν από τα "υπερτροφικά" επαγγέλματα, τα οποία γνωρίζουν άνθηση τα τελευταία χρόνια. Τα βήματα είναι πράγματι αρκετά απλά για την απόκτηση της ιδιότητας του αυτοαπασχολούμενου επιχειρηματία και καθιστούν δυνατή την αποφυγή των πιο επίσημων συνεντεύξεων για εργασία.

Αν εξετάσουμε την New Aquitaine, την περιοχή όπου εδρεύει η βάση των οργανώσεων, οι νέοι είναι λιγότερο πιθανό να προσφέρουν εθελοντική εργασία από ό,τι οι νέοι σε ολόκληρη τη χώρα. Από την άλλη πλευρά, δεν διαφέρουν από τον εθνικό μέσο όρο όσον αφορά την ικανοποίηση από τη ζωή τους, τη μη χρήση των κοινωνικών δικαιωμάτων, την ευρωπαϊκή κινητικότητα, το αίσθημα μοναξιάς ή ακόμη και το αίσθημα ότι έχουν πέσει θύμα διακρίσεων. Άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία (INJEP, 2022):

- Το επίπεδο ικανοποίησης των νέων της New Aquitaine όσον αφορά τη ζωή τους είναι εξίσου υψηλό με εκείνο των νέων στο σύνολό τους: το 60% των νέων της περιοχής δηλώνουν ότι, σε γενικές γραμμές, η τρέχουσα ζωή τους ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους (δηλαδή -1 μονάδα σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο)
- Το ποσοστό μη αξιοποίησης των δικαιωμάτων των νέων στην περιοχή αυτή είναι σχεδόν ταυτόσημο με εκείνο του εθνικού μέσου όρου: κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών, το 23% των νέων στη New Aquitaine δηλώνει ότι δεν επωφελήθηκε από τα μέτρα, τα επιδόματα, τα δικαιώματα, τις ενισχύσεις ή τα κοινωνικά τιμολόγια που δικαιούνταν (+1 μονάδα σε σύγκριση με τον μέσο όρο).
- το 74% των κατοίκων της New Aquitaine ηλικίας 18 έως 30 ετών έχουν ήδη φύγει για άλλη ευρωπαϊκή χώρα κατά τη διάρκεια της ζωής τους (όλοι οι λόγοι αναχώρησης μαζί), δηλαδή 3 μονάδες περισσότερο από τον μητροπολιτικό μέσο όρο
- 43% των νέων που ζουν στη New Aquitaine δηλώνουν ότι αισθάνονται μοναξιά κάθε μέρα ή σχεδόν ή συχνά, ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο από τον μέσο όρο των νέων στη Γαλλία (+2 μονάδες).

- 58% των νέων της περιφέρειας μαρτυρούν προσωπική εμπειρία διακρίσεων, δηλαδή 1 μονάδα περισσότερο από το σύνολο των νέων της Γαλλίας.

Ελλάδα

Υπάρχουν πολύ λίγες επίσημες αναφορές και συστηματικές έρευνες σχετικά με την κατάσταση των νέων κατά τη διάρκεια και μετά την πανδημία COVID-19 και τον αντίκτυπό της στη ζωή τους. Υπάρχουν κάποιες έρευνες μεγάλης κλίμακας που απευθύνονται γενικά στους νέους και εξετάζουν την κοινωνία μετά την πανδημία, αλλά δεν αφορούν άτομα από ευάλωτα περιβάλλοντα. Το γεγονός αυτό συμπίπτει με το πολιτικό πλαίσιο που επικρατεί σήμερα στη χώρα, όπου κυριαρχεί μια πολιτική στρατηγική που βασίζεται στο "δόγμα" της "προσωπικής ευθύνης", που αποτελεί όμως και μέρος μιας σκόπιμης μηδαμινής κάλυψης των διαχρονικών κοινωνικών ανισοτήτων στις πρόσφατες αναθεωρήσεις των κοινωνικών πολιτικών.

Το μεταπανδημικό πλαίσιο χαρακτηρίζεται από αυξημένη βία μεταξύ των συντρόφων που οδηγεί πολύ συχνά σε γυναικοκτονίες¹, αυξημένο κόστος ζωής και κανονικοποίηση των ανισοτήτων και των διακρίσεων. Η αρχή του 2023 μας δείχνει μια ελαχιστοποιημένη πρόσβαση στη δωρεάν υγειονομική περίθαλψη και την απασίωση της εργασίας, των σπουδών και της συνεισφοράς των εργαζομένων στον πολιτισμό και των καλλιτεχνών.

Όσον αφορά την απασχόληση, τα επίσημα στοιχεία (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2023) δείχνουν μια σχετική μείωση της ανεργίας, αλλά δεν υπάρχουν ενδείξεις για πληροφορίες σχετικά με τους NEETs και άλλες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως οι μακροχρόνια άνεργοι, οι κοινότητες Ρομά και οι εθνικές μειονότητες, οι μετανάστες/πρόσφυγες και τα άτομα με αναπηρίες.

Η ψυχολογική και, κατά συνέπεια, κοινωνική επίδραση δεν έχουν καταγραφεί επίσημα, επομένως οι περισσότερες πληροφορίες προέρχονται από την εμπειρία και τις καθημερινές αλληλεπιδράσεις των ανθρώπων με τους σχετικούς οργανισμούς. Από τις συζητήσεις με τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας και του πολιτισμού προκύπτει μια γενικευμένη αίσθηση "μιας οριακά ανεκτής απελπισίας" και ένα αίσθημα "απαισιόδοξης ελπίδας" (που σημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη για ελπίδα ότι τα πράγματα θα αλλάξουν, αλλά οι άνθρωποι δεν είναι αισιόδοξοι ότι αυτό θα συμβεί)²

Ιταλία

Η πανδημία COVID έχει επηρεάσει έντονα τη νεολαία. Οι συνθήκες ψυχολογικής ευημερίας των νέων 14-19 ετών έχουν επιδεινωθεί το 2021- παράλληλα με αυτές, και οι οικονομικές συνθήκες: ο συνολικός αριθμός των ανηλίκων που ζουν σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας το 2021 είναι ίσος με 1 εκατομμύριο 384 χιλιάδες: 14,2%, σταθερό σε σχέση με το 2020, αλλά υψηλότερο κατά σχεδόν τρεις ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2019, όταν ήταν ίσο με 11,4% (Il Sole 24 Ore, 2022).

Τα αποτελέσματα μπορούν επίσης να παρατηρηθούν στην εκπαίδευση: Το 2021 η εκπαιδευτική πορεία διακόπηκε πολύ νωρίς για το 12,7% των νέων μεταξύ 18 και 24 ετών. Το 2020, η συχνότητα των NEETs αυξήθηκε σε ευρωπαϊκό μέσο όρο, και ακόμη και για τον κόσμο της εργασίας, η εικόνα δεν

¹ Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, 2021

² Οι φράσεις στα εισαγωγικά προέρχονται από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στη συνάντηση πρόσωπο με πρόσωπο

εμπνέει αισιοδοξία: μεταξύ των νέων (20-34 ετών) το ποσοστό απασχόλησης το 2020 μειώθηκε στο 50,6% (μόνο οι μισοί είχαν δουλειά) και η ανάκαμψη το 2021 (+2,1 μονάδες), αν και πιο έντονη από ό,τι στις άλλες ηλικιακές ομάδες, δεν αντιστάθμισε την πτώση που υπέστη. Ο αντίκτυπος της πανδημίας ήταν ισχυρότερος στις θέσεις εργασίας στον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα, με απώλεια 55.000 θέσεων εργασίας (Il Sole 24 Ore, 2022).

Η ηλικιακή ομάδα 14-19 ετών παρουσίασε τη μεγαλύτερη επιδείνωση στις συνθήκες ψυχολογικής ευημερίας. Διαπιστώθηκε αίσθημα μοναξιάς και απομόνωσης, φόβος, πλήξη, αίσθημα αδιαφορίας για τις καθημερινές δραστηριότητες (μελέτη, χόμπι, αθλητισμός) και τον έξω κόσμο, θυμός και επιθετικότητα, αδυναμία να φανταστούν το μέλλον (Carorale and Collicelli, 2021). Παρατηρούνται αυξημένες διαταραχές ύπνου, κρίσεις πανικού, άγχος, διατροφικές διαταραχές, καταθλιπτικά συμπτώματα, με πράξεις αυτοτραυματισμού και αυτοκτονικό ιδεασμό και αύξηση των αιτημάτων ψυχιατρικής νοσηλείας (Stenico, 2022). Ο εγκλεισμός και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχουν προκαλέσει δυσκολίες συγκέντρωσης και απώλεια μάθησης, με αύξηση της σχολικής εγκατάλειψης. Ο εγκλεισμός έχει θέσει σε κίνδυνο τη διαδικασία χειραφέτησης που νοείται ως η επίτευξη της αυτονομίας, της εξατομίκευσης, της διαφοροποίησης και της δόμησης της ταυτότητας και της προσωπικότητας του ατόμου, οδηγώντας σε αύξηση των αρνητικών συναισθημάτων προς τον εαυτό του. Έχουν αυξηθεί ορισμένοι συμπεριφορικοί εθισμοί, όπως εκείνοι στα τυχερά παιχνίδια, τα βιντεοπαιχνίδια και την πορνογραφία (Ospedale Niguarda, 2021). Η αυξημένη χρήση του Διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων έχει ως αποτέλεσμα την ανταλλαγή πολύ μεγάλου όγκου προσωπικών πληροφοριών (oversharing) εκθέτοντας τους εφήβους σε διάφορους κινδύνους, όπως ο διαδικτυακός εκφοβισμός και η προβολή περιεχομένου ακατάλληλου για την ηλικία και η βίωση ενοχλητικών προσεγγίσεων (Associazione Nazionale Di. Te, 2021). Τα αγόρια που βρίσκονται σε καταστάσεις οικογενειακής ευαλωτότητας (έχουν αυξηθεί οι περιπτώσεις ενδοοικογενειακής κακοποίησης και κακομεταχείρισης) ή οικονομικής ευαλωτότητας, αλλά και κοινωνικοπολιτιστικού και ψηφιακού χάσματος (περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση) έχουν επηρεαστεί περισσότερο.

Στους εφήβους, τα προβλήματα σχετίζονται περισσότερο με την ταυτότητα (ψυχολογική και σωματική), ενώ στους νεαρούς ενήλικες (20-30 ετών) με το πλάνο ζωής, με την εγκατάλειψη των πανεπιστημιακών σπουδών και το φόβο ότι δεν θα βρουν δουλειά.

Οι ανήλικοι που ζουν σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας τριπλασιάστηκαν (L'orientamento, 2023) και σε πολλά περιβάλλοντα με υψηλό επίπεδο επικράτησης του COVID-19 οι οικογένειές τους επηρεάζονται σημαντικά από την ασθένεια. Για τους ανήλικους που απευθύνονται στα κέντρα πρώτης και δεύτερης υποδοχής και στα CAS (Centri di Accoglienza Straordinaria), η αβεβαιότητα που σχετιζόταν με την πανδημία συμπίπτει με την αβεβαιότητα που σχετίζεται με το νομικό καθεστώς ως μετανάστες. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες εκδήλωσαν δυσκολίες στη διαχείριση της απομόνωσης και της καραντίνας στις εγκαταστάσεις υποδοχής (Istituto Superiore di Sanità, 2020).

Σε παιδιά και νέους με αναπτυξιακές νευροψυχολογικές διαταραχές, η κατάσταση αβεβαιότητας δημιούργησε αυξημένα επίπεδα άγχους και στρες.

Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία αυτή η "συνδημική πανδημία" έχει επηρεάσει την κοινωνία εγκάρσια, προκαλώντας μια συνδημική κρίση που έχει επηρεάσει άμεσα και έμμεσα βαθιά τους ανθρώπους, τις οικογένειες,

την εργασιακή ζωή και τους θεσμούς. Είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ευημερία, την ψυχική υγεία και την κοινωνική συνοχή, αυξάνοντας τις ανισοροπίες και τις ανισότητες, με σημαντικό αντίκτυπο σε ομάδες που ήδη θεωρούνται ευάλωτες στην κοινωνία μας, όπως οι γυναίκες και τα άτομα από τις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις, αλλά και σε άλλες ομάδες, των οποίων ο κίνδυνος εκτιμήθηκε ότι ήταν χαμηλός, όπως οι νέοι (Monteiro. N., et al., 2022).

Οι νέοι έχουν υποστεί ιδιαίτερη οικονομική ζημία. Συνολικά, η πανδημία είχε οπισθοδρομικό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας, πλήττοντας ιδιαίτερα τις χαμηλόμισθες και χαμηλού εισοδήματος ομάδες. Ενίσχυσε προηγούμενες ανισότητες και τιμώρησε τους νεότερους, τους λιγότερο έμπειρους και τους λιγότερο μορφωμένους. Οι νεότεροι άνθρωποι έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την άποψη της απώλειας θέσεων εργασίας, αν και τα πρόσφατα στοιχεία για την απασχόληση δείχνουν σημάδια ισχυρής ανάκαμψης. (Monteiro. N., et al., 2022). Σε ατομικό επίπεδο δεν είχε επιπτώσεις μόνο σε φυσικό επίπεδο, αλλά αντιπροσωπεύει έναν νέο τρόπο ζωής, τόσο ατομικά όσο και στην κοινωνία. Αυτές οι αρνητικές επιπτώσεις επηρέασαν κυρίως τα νεότερα άτομα (κάτω των 30 ετών) και ήταν πιο εμφανείς στις γυναίκες (όπως αύξηση του σωματικού βάρους, μείωση των ωρών ύπνου, αυξημένη κατανάλωση ψυχοφαρμάκων). Ως εκ τούτου, η πανδημία οδηγεί επίσης σε αόρατες συνέπειες για την ψυχική υγεία του πληθυσμού (Monteiro. N., et al., 2022).

Παρόλο που η ποιότητα των προσωπικών σχέσεων αξιολογήθηκε ως λιγότερο θετική από τους νεότερους, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες οι αλληλεπιδράσεις βελτιώνονται εντός αυτής της ομάδας (Monteiro. N., et al., 2022). Μια άλλη πτυχή που πρέπει να προβληματίσει, είναι οι προσδοκίες των νέων, οι νέοι αποκαλύπτουν χαμηλότερη αίσθηση ευημερίας, χαμηλότερη ικανοποίηση από τη ζωή και υψηλότερα επίπεδα κατάθλιψης άγχους και στρες κατά την περίοδο της πανδημίας. Παρόλο που η επίπτωση σοβαρής λοίμωξης και θνησιμότητας από το COVID-19 ήταν πολύ χαμηλή μεταξύ των νέων, η ανάλυση των έμμεσων επιπτώσεων της πανδημίας αποκαλύπτει την ανάγκη να διερευνηθούν νέες απαντήσεις για την κοινωνική ένταξη, ακόμη περισσότερο αν λάβουμε υπόψη ότι η Πορτογαλία αντιμετωπίζει σημαντικά δημογραφικά προβλήματα (Monteiro. N., et al., 2022).

Ρουμανία

Η πανδημία COVID έχει επηρεάσει έντονα την κατηγορία των νέων που δεν έχουν εργασία, εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση (NEETs), 4 στους 10 νέους δήλωσαν ότι από την αρχή της πανδημίας αισθάνονται "ανίκανοι να αντιμετωπίσουν τη ζωή". Το ποσοστό των νέων που αισθάνονται κατάθλιψη πάντα ή πολύ συχνά αυξήθηκε από 38% σε 58% (Lungu, 2021, σ. 243).

Το 2021 παρατηρήθηκε αύξηση της χρήσης ναρκωτικών από τους νέους σε σχέση με το 2020, η έρευνα διαπίστωσε αύξηση της χρήσης ναρκωτικών τον τελευταίο μήνα καθώς και της πειραματικής κατανάλωσης παράνομων ουσιών. Παρόλο που η αύξηση αυτή επηρεάζει όλα τα φάσματα των νέων, περισσότερο επηρεάζεται η κοινωνική ομάδα με μέτρια εισοδήματα, χωρίς εργασία ή εκπαίδευση και ακόμη και χωρίς στέγη.

Οι διάφορες αναλύσεις και μελέτες που επικεντρώνονται στις ανάγκες και τα προβλήματα των νέων στο πλαίσιο της πανδημίας δείχνουν ότι η περίοδος αυτή επηρέασε τους νέους σε διάφορα επίπεδα: σωματική υγεία, ψυχοσυναισθηματική υγεία, ανισότητα στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, αυξημένη έκθεση σε καταστάσεις βίας και κακοποίησης.

Μια διαδικτυακή έρευνα που διεξήχθη σε εθνικό επίπεδο από το ρουμανικό Υπουργείο Νεολαίας και Αθλητισμού δείχνει ότι, για τους νέους, τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετώπιζαν όσον αφορά τη σωματική και ψυχική υγεία. Η απομόνωση που επέβαλε η πανδημία περιορίσε τις μετακινήσεις τους, την κοινωνικοποίηση με τους φίλους και την ευρύτερη οικογένεια, αντιμετώπισαν επίσης διαταραχές άγχους και κατάθλιψης, φόβο μήπως αρρωστήσουν οι ίδιοι και οι οικείοι τους, προβλήματα ύπνου, έλλειψη κινήτρων για δραστηριότητες που σχετίζονται με το σχολείο, αίσθημα μοναξιάς. Επιπλέον, οι νέοι δηλώνουν ότι επιθυμούν να έχουν το δικό τους σπίτι, τόσο από την ανάγκη για ανεξαρτησία ή για να δημιουργήσουν οικογένεια, όσο και από την ανάγκη να διαχωρίσουν τη θέση τους από συγκρουσιακές ή κακοποιητικές καταστάσεις στην οικογένεια, που επιδεινώθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ωστόσο, για την πλειονότητα, ούτε η ενοικίαση ούτε η αγορά σπιτιού είναι οικονομικά προσιτές.

Μια άλλη ανάλυση (Alexandru, Braga & Pantel, 2021) που επικεντρώθηκε στον τρόπο με τον οποίο επηρεάστηκαν οι γυναίκες από την πανδημία τονίζει ότι η πανδημία επέτεινε τις ανισότητες, πολλές γυναίκες έχασαν τις δουλειές και τα εισοδήματά τους, αντιμετώπισαν σωματική και ψυχική εξάντληση, βία στην οικογένεια και στην εργασία.

Μια μελέτη σχετικά με την κρίση που εκπονήθηκε από το COVID-19 (Ρουμανικό Ινστιτούτο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 2020) έδειξε τον αντίκτυπο της πανδημίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, επιτείνοντας τις ανισότητες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση (έλλειψη πρόσβασης στο διαδίκτυο και τεχνολογικού εξοπλισμού), ιδίως των παιδιών από μειονεκτούσες οικογένειες και από αγροτικές περιοχές, όπου ζουν πολλά παιδιά από τη Ρουμανία.

Οι αρνητικές συνέπειες για τους μαθητές από το κλείσιμο των σχολείων και τους περιορισμούς της πανδημίας υπογραμμίζονται επίσης από μια μελέτη που διεξήχθη από μια οργάνωση με δραστηριότητες που απευθύνονται σε παιδιά και νέους (Salvati Coriii, 2023), η οποία δείχνει τον κίνδυνο αποκλεισμού και κοινωνικής περιθωριοποίησης, επηρεάζοντας την εκπαιδευτική πρόοδο (πολλά παιδιά δεν έχουν πρόσβαση σε τάμπλετ ή υπολογιστή, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικτυακά μαθήματα), τις επιπτώσεις στη συναισθηματική υγεία (τα παιδιά αντιμετώπισαν εθισμό στο διαδίκτυο, πλήξη, κούραση, θλίψη, θυμό), αλλά και στην ασφάλεια στο διαδίκτυο (αυξανόμενη έκθεση σε επιθετικό περιεχόμενο, διαδικτυακό εκφοβισμό και ψευδείς ειδήσεις).

Ισπανία

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, η Ισπανία ήταν μία από τις χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας των νέων (15 έως 29 ετών) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2019, η Ισπανία είχε το 3ο μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας των νέων (24,7%) και το ποσοστό αυτό αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, σε 29,8% το 2020. Αν και το 2021 μειώθηκε (28,4%), εξακολουθούσε να είναι πολύ υψηλό, μόνο μετά την Ελλάδα. Η ανεργία των νέων αυξήθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2022 από 14,8% σε 15,1%, δηλαδή αυξήθηκε κατά 180.000 νέους άνεργους νέους, εκ των οποίων οι 68.000 (38%) είναι Ισπανοί. Αυτό σημαίνει ότι τέσσερις στους δέκα νέους άνεργους νέους στην ΕΕ έχασαν τη δουλειά τους πέρυσι στην Ισπανία (Eurostat, 2022).

Όσον αφορά την πιο δύσκολη στιγμή της πανδημίας, κατά τη φάση του εγκλεισμού, έχουμε κάποια στοιχεία που μας δείχνουν ότι οι επιπτώσεις της πανδημίας στην εργασιακή κατάσταση των νέων ήταν διαφορετικές ανάλογα με το φύλο και την κοινωνική τάξη. Σύμφωνα με τον Simón (2021), ο οποίος

βασίζει την ανάλυσή του σε μελέτες του INJUVE (Ινστιτούτο Νεολαίας της Ισπανίας, στα αγγλικά), το ποσοστό του συνόλου των νέων που έχασαν τη δουλειά τους λόγω της κρίσης COVID-19 ήταν 16,2%. Το ποσοστό ήταν υψηλότερο για τις γυναίκες (18,7% έναντι 13,3% για τους άνδρες) και για τη χαμηλή οικονομική τάξη (18,5% έναντι 10,1 για την υψηλή οικονομική τάξη).

Εκτός από τα ποσοτικά στοιχεία, η πραγματικότητα αυτή έχει και συναισθηματικές επιπτώσεις: η απαισιοδοξία των νέων όσον αφορά την εξεύρεση σταθερής απασχόλησης επανήλθε στα επίπεδα της κρίσης του 2008 (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Οικονομίας, 2020).

Επιπλέον, πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι ο πληθυσμός έχει υποστεί σημαντική επιδείνωση της ψυχικής υγείας, με ιδιαίτερα έντονο αντίκτυπο στα παιδιά και τους νέους (Eurofound, 2020). Στην Ισπανία, σχεδόν το 30% των νέων ανέφεραν ότι αισθάνονται νευρικοί και σχεδόν το ένα τέταρτο από αυτούς είχαν δυσκολία στον ύπνο ή χαμηλό ηθικό - λίγο πάνω από το 5% των ερωτηθέντων αισθάνονταν μοναξιά. Κατ' αρχήν, τα ποσοστά αυτά δεν απέχουν τόσο πολύ από τις μέσες τιμές που βρέθηκαν μεταξύ των ενηλίκων (περίπου 20% ανέφεραν αισθήματα ψυχολογικού στρες κατά τις αρχικές φάσεις της πανδημίας). Πιο σύγχρονες μελέτες που εξετάζουν μεγαλύτερη περίοδο της πανδημίας ενισχύουν αυτά τα ευρήματα. Μελέτες που έχουν συγκρίνει τη διάθεση των νέων και των ενηλίκων δείχνουν ότι οι πρώτοι παραδέχονται ότι αισθάνονται συχνότερα θλίψη και ότι αισθάνονται συχνότερα θλίψη και στεναχώρια κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού (Alberich distress during confinement (Alberich et al., 2021).

3. Διαδικασία εφαρμογής του ερωτηματολογίου

Ένα πρώτο σχέδιο του ερωτηματολογίου εκπονήθηκε από την Solidaridad Sin Fronteras, τον εταίρο που καθοδηγεί το πρώτο αποτέλεσμα αυτού του έργου. Με βάση αυτόν τον πρώτο σκελετό, το τελικό ερωτηματολόγιο συνδιαμορφώθηκε από όλους τους εταίρους, δηλαδή 10 οργανώσεις από 7 χώρες.

Διανεμήθηκαν συνολικά 121 ερωτηματολόγια: 14 σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή, με τη χρήση του Google Forms. Σε γενικές γραμμές, η γενική πρόσκληση (μέσω ενημερωτικών δελτίων και μαζικών μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) δεν λειτούργησε, οπότε οι οργανώσεις διένειμαν προσωπικά την έρευνα σε στενές επαφές από άλλες οργανώσεις ή υπηρεσίες.

Δεδομένων των συνθηκών εργασίας των εταίρων σε τοπικό επίπεδο και των περιορισμών ενός έργου Erasmus+, η στατιστική αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος δεν μπορεί να διασφαλιστεί. Παρόλα αυτά, καταβλήθηκαν προσπάθειες για την επίτευξη της αντιπροσωπευτικότητας των διαφόρων τύπων λόγου. Οι εταίροι έκαναν μια προηγούμενη φάση εντοπισμού των ενδιαφερομένων μερών, για να καλύψουν κάθε μια από τις περιοχές όπου μπορούν να βρεθούν ενδιαφερόμενοι που εργάζονται με ευάλωτους νέους: Δημοτικά κέντρα νεολαίας, εκπαιδευτικά κέντρα, υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας, υπηρεσίες εργασιακού προσανατολισμού, γραφείο ασφαλείας, κέντρο υγείας, άλλα.

Στο τέλος, όπως θα φανεί παρακάτω, ο τομέας στον οποίο έχει εφαρμοστεί περισσότερο η έρευνα είναι ο τομέας της εκπαίδευσης, γι' αυτό και υπερεκπροσωπείται. Αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση των συνολικών αποτελεσμάτων.

4. Αποτελέσματα της έρευνας

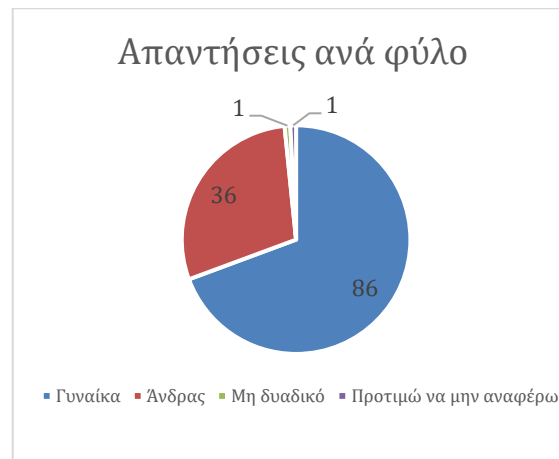
Προφίλ των συμμετεχόντων

Στην έρευνα συμμετείχαν **124³** άτομα από 7 διαφορετικές χώρες, τις χώρες-εταίρους της κοινοπραξίας του έργου ReCAP. Ο αριθμός των συμμετεχόντων είχε ως εξής: Ο αριθμός των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν ο εξής: Βουλγαρία (25), Γαλλία (22), Ιταλία (21), Ρουμανία (19), Πορτογαλία (18), Ισπανία (10) και Ελλάδα (9). Στην περίπτωση της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ρουμανίας, δύο οργανισμοί ανά χώρα συμμετέχουν στο έργο.

Γράφημα 1 - Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Γράφημα 2 - Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Σύμφωνα με το φύλο, 84 συμμετέχοντες (δήλωσαν ότι είναι θηλυκού φύλου, που αντιπροσωπεύει το 69,42% του συνόλου των συμμετεχόντων- 35 ως άνδρες, που αντιπροσωπεύει το 28,92% των συμμετεχόντων- και 1 μη δυαδικό και 1 άτομο που προτίμησε να μην πει).

Ο μεγάλος αριθμός των γυναικών ανταποκρίνεται στη θηλυκοποίηση των διαφόρων θέσεων εργασίας που μπορούμε να βρούμε στον τομέα της κοινωνικής παρέμβασης, με την ευρεία έννοια (εργασία, εκπαίδευση, υγεία, ελεύθερος χρόνος και ψυχαγωγία κ.λπ.) και είναι μια κατάσταση που μοιράζονται όλες οι χώρες. Το υψηλότερο ποσοστό ανδρών συμμετεχόντων εντοπίζεται στη Γαλλία (50%) και την Ιταλία (47,6%).

³ Στην περίπτωση της Ελλάδας, 3 από τους 9 συμμετέχοντες απάντησαν σε μια προσωπική ημιδομημένη συνέντευξη. Τα ατομικά δεδομένα είναι διαθέσιμα, αλλά δεν κατέστη δυνατή η διασταύρωση των δεδομένων, οπότε οι απαντήσεις τους αντικατοπτρίζονται μόνο στις απαντήσεις που αντιστοιχούν σε μία μόνο μεταβλητή.

Σύμφωνα με την ηλικία, οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών, ακολουθούμενοι από τις ηλικίες 35-44 και 45-54 ετών. Όπως βλέπουμε στον πίνακα 1, οι γυναίκες είναι ιδιαίτερα πολυάριθμες στην ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών.

Γράφημα 3 - Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Πίνακας 1. Απαντήσεις ανά φύλο και ηλικία

	Γυναίκες	Άνδρες	Μη-δυναδικά	Δεν απαντώ	ΣΥΝΟΛΟ
18-24	4	2			6
25-34	28	10		1	39
35-44	25	6	1		32
45-54	20	7			27
55-64	4	10			14
65+	3				3
ΣΥΝΟΛΟ	84	35	1	1	121

Όσον αφορά τον επαγγελματικό τομέα στον οποίο οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν την εργασία τους με τους νέους, ο τομέας της εκπαίδευσης κυριαρχεί μεταξύ των ερωτηθέντων: 47 άτομα, που αντιπροσωπεύει το 38,84%. Στη δεύτερη θέση με διαφορά, το 17,35% των ερωτηθέντων εργάζεται σε μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες μπορεί να είναι διαφόρων ειδών. Στη συνέχεια μπορούμε να βρούμε υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας (11,57%) και δημοτικά και τοπικά κέντρα νεολαίας (10,74%).

Όσον αφορά την κατανομή ανά χώρα, ο τομέας της εκπαίδευσης είναι ο κυρίαρχος τομέας σε όλες τις χώρες, εκτός από την Ισπανία, όπου οι περισσότεροι ερωτηθέντες εργάζονται σε υπηρεσίες συμβουλευτικής εργασίας, και την Ελλάδα, όπου ο καλλιτεχνικός τομέας είναι ο πρώτος.

Πίνακας 2 Επαγγελματικός τομέας ανά χώρα

	Βουλγαρία	Γαλλία	Ιταλία	Ελλάδα	Πορτογαλία	Ρουμανία	Ισπανία	Σύνολο
Δημοτικά και τοπικά κέντρα νέων	5		4		3		1	13
Εκπαίδευση	9	8	11	1	8	8	2	47
Υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας	2	7	2			2	1	14
Υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού				1	1		5	7
Δημιουργικός/καλλιτεχνικός τομέας		2	2	4	1			9
Υγεία	2		1		3	1		7
Μη κυβερνητικές / κερδοσκοπικές οργανώσεις	4	4	1	2	2	8	2	23
Χωρίς αναφορά	3	1						4
Σύνολο	25	22	21	6	18	19	10	124

Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη θέση των ερωτηθέντων, οι περισσότεροι από αυτούς είναι δάσκαλοι ή καθηγητές, ακολουθούμενοι από διευθυντές ή συντονιστές έργων ή προγραμμάτων παρέμβασης, διαχειριστές έργων και εργασιακούς συμβούλους.

Πίνακας 3. Απαντήσεις ανά συγκεκριμένη θέση εργασίας

Θέση	
Διοικητικό προσωπικό	5
Εκπαιδευτικοί	24
Κοινωνικοί λειτουργοί	12
Σύμβουλοι εργασίας	9
Εργαζόμενοι νεολαίας	21
Διευθυντές/συντονιστές	21
Διαχειριστές έργου	19
Ψυχολόγοι	3
Γιατροί	2
Διαμεσολαβητές	3
Παιδαγωγοί	2
Χωρίς αναφορά	3
Σύνολο	124

Όσον αφορά τον τόπο όπου οι επαγγελματίες εργάζονται με νέους, οι περισσότεροι επαγγελματίες εργάζονται σε αστική περιοχή (80). Μόνο 5 επαγγελματίες εργάζονται σε αγροτικές περιοχές, όλοι από την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Ρουμανία, και 36 επαγγελματίες εργάζονται και στις δύο περιοχές.

Γράφημα 4- Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Προφίλ των ευάλωτων νέων ατόμων

86 ερωτηθέντες δηλώνουν ότι εργάζονται με διάφορες ομάδες, εντός της κατηγορίας των "ευάλωτων νέων" σύμφωνα με το πρόγραμμα ReCAP. Από την άλλη πλευρά, 35 ερωτηθέντες επέλεξαν μόνο μία κατηγορία, αυτό σημαίνει ότι η εργασία τους είναι πιο εξειδικευμένη και εργάζονται μόνο με συγκεκριμένη ομάδα ευάλωτων νέων. Οι περισσότεροι από αυτούς εργάζονται με νέους από εθνοτική ομάδα (11), μια κατηγορία που εμφανίστηκε στην απάντηση "άλλο", από ερωτηθέντες από τη Βουλγαρία (10) και τη Γαλλία (1). Η κατηγορία αυτή μπορεί να συμπεριληφθεί μέσα στις "μειονότητες". Στη συνέχεια, εργάζονται μόνο με κορίτσια (12), νέους με ειδικές ανάγκες (5), με μεταναστευτικό υπόβαθρο (5) νέους με αναπηρία (1) και νέους από την κοινότητα LGTBIQ+ (1).

Συνολικά, η ομάδα νέων με την οποία οι επαγγελματίες εργάζονται συχνότερα είναι τα κορίτσια (39,67%), οι νέοι που δεν βρίσκονται σε απασχόληση, εκπαίδευση ή κατάρτιση ("NEET") (38,02%), οι νέοι με μεταναστευτικό υπόβαθρο (33,88%), οι μειονότητες (29,75%), οι νέοι της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+, οι νέοι με αναπηρίες (3,30%) και οι ανήλικοι στο σωφρονιστικό σύστημα (1,65%).

Όσον αφορά την ηλικία, το 66,94% των απαντήσεων αναφέρεται στο εύρος 14-17 ετών και ακολουθούν οι ηλικίες 18-22 ετών (75% των απαντήσεων), 23-26 ετών (39,66%) και 27-29 ετών (30,5%). Όπως φαίνεται λογικό, όσο μεγαλώνουν οι άνθρωποι, τόσο λιγότερο φροντίζονται από τους επαγγελματίες.

Επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19

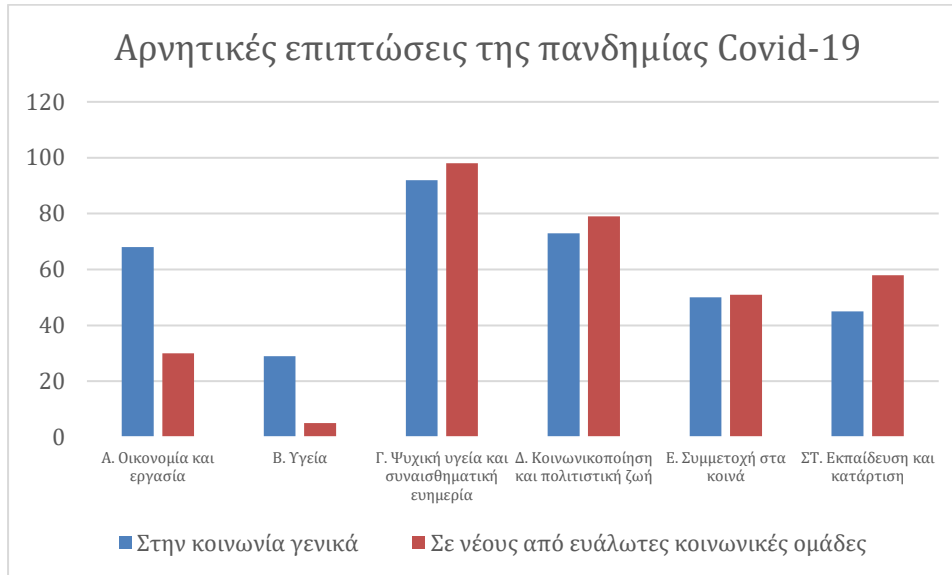
Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για τις ανησυχίες τους σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην κοινωνία γενικά και στους ευάλωτους νέους ειδικότερα.

Για την κοινωνία γενικότερα, οι επαγγελματίες ανησυχούν περισσότερο για τις αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχολογική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία, την κοινωνικοποίηση και την πολιτιστική ζωή, την οικονομία και την απασχόληση.

Για τους ευάλωτους νέους, οι επαγγελματίες ανησυχούν περισσότερο για τις αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχολογική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία, την κοινωνικοποίηση και την πολιτιστική ζωή, τις σπουδές και την κατάρτιση.

Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων εντοπίζεται στην κατηγορία "οικονομία και απασχόληση". Η πανδημία έχει προκαλέσει περισσότερες επιπτώσεις στον οικονομικό τομέα της κοινωνίας γενικά από ό,τι στους νέους. Αυτό έχει νόημα και συνάδει με το γεγονός ότι η κατηγορία "σπουδές και εκπαίδευση" είναι πιο σημαντική για τους νέους από ότι για την κοινωνία γενικά, δεδομένου ότι πολλοί από τους νέους σπουδάζουν και τα εκπαιδευτικά κέντρα έκλεισαν κατά τη διάρκεια των εγκλωβισμών, έχοντας έτσι αντίκτυπο στην εκπαιδευτική ανάπτυξη των νέων, σε όλες τις χώρες.

Γράφημα 5 - Ερώτηση: Προς το παρόν, σε ποιούς τομείς που επηρέασε αρνητικά η πανδημία θεωρείτε ότι υπάρχει λόγος ανησυχίας; (γενικά για τους νέους) | Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Επιπλέον, για να μετρήσουν τις αλλαγές σε διάφορους τομείς της ζωής των νέων, οι επαγγελματίες αξιολόγησαν τις αλλαγές στις σχέσεις των νέων με την οικογένεια, τους φίλους, το ζευγάρι/συναισθηματικό σύντροφο, την εργασία, το εκπαιδευτικό περιβάλλον, τον εαυτό τους και την τοπική κοινότητα.

Πίνακας 4. Αλλαγές στις σχέσεις των νέων					
	Βελτιώθηκαν	Χειροτέρευαν	Αμετάβλητες	Δεν γνωρίζω	Σύνολο
Οικογενειακές	21	51	27	22	121
Φιλικές	23	52	35	11	121
Προσωπικές/ρομαντικές	15	45	32	29	121
Εργασιακές	18	64	14	25	121
Εκπαιδευτικές	14	89	11	7	121
Με τους εαυτούς τους	18	74	16	13	121

Τοπική κοινωνία	11	70	25	15	121
Σύνολο	120	445	160	122	

Ερώτηση: Κατά την άποψή σας, οι σχέσεις των νέων μετά την πανδημία COVID-19 με τα ακόλουθα σχεσιακά περιβάλλοντα αναφοράς ...

Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Όπως βλέπουμε, σε μια συνολική ανάλυση διαπιστώνουμε ότι η αντίληψη ότι οι σχέσεις έχουν επιδεινωθεί είναι κυρίαρχη, για όλες τις κατηγορίες. Οι σχέσεις που έχουν επιδεινωθεί περισσότερο είναι οι σχέσεις των νέων με το εκπαιδευτικό περιβάλλον (που επισημάνθηκε από 89 ερωτηθέντες), ενώ ακολουθούν οι σχέσεις με τον εαυτό τους (74) και οι σχέσεις με την τοπική κοινωνία (70)..

Όσον αφορά τις χώρες, τα στοιχεία δείχνουν ποιες είναι οι πιο αισιόδοξες και απαισιόδοξες χώρες, σε γενικές γραμμές, αναλύοντας μόνο τις απαντήσεις "έχει βελτιωθεί" και "έχει επιδεινωθεί". Σε όλες τις χώρες, εκτός από τη Βουλγαρία, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε ότι οι σχέσεις έχουν επιδεινωθεί. Εντός αυτής της απάντησης, οι τομείς που επιδεινώθηκαν περισσότερο ανά χώρα είναι: οι σχέσεις με το εκπαιδευτικό περιβάλλον (Γαλλία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ρουμανία και Ισπανία), οι σχέσεις με τον εαυτό τους (Γαλλία, Ιταλία και Ισπανία) και οι σχέσεις με το εργασιακό περιβάλλον (Ελλάδα).

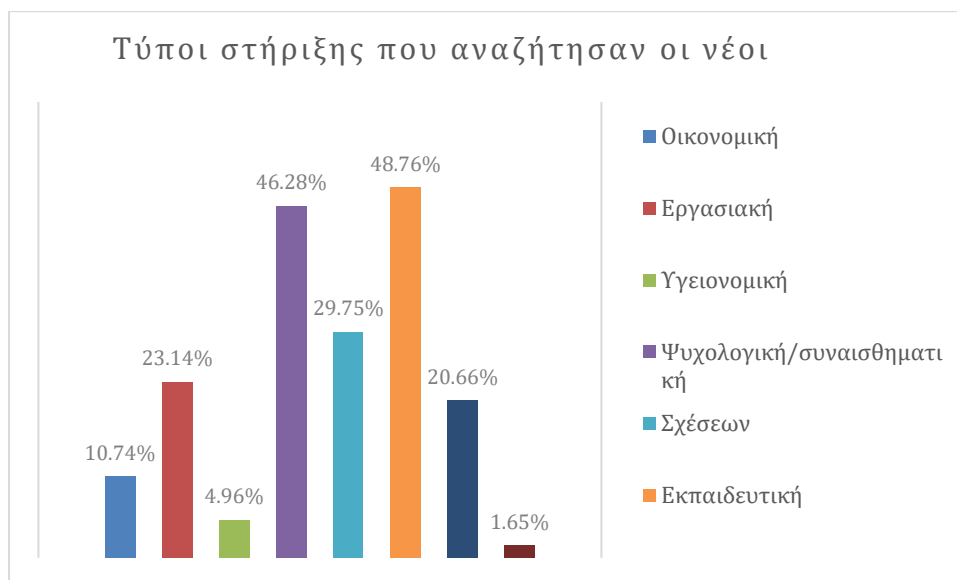
Στην περίπτωση της Βουλγαρίας, στο πλαίσιο της γενικότερης αισιόδοξης άποψης, οι οικογενειακές σχέσεις θεωρούνται αυτές που έχουν βελτιωθεί περισσότερο.

Χρήση και παροχή υπηρεσιών

Όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών, το 81% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι οι νέοι απευθύνθηκαν στις υπηρεσίες τους κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού και τους μήνες μετά για βοήθεια (Μάρτιος 2020 - Μάρτιος 2021).

Όσον αφορά το είδος της υποστήριξης που ζήτησαν οι νέοι κατά τις πιο δύσκολες στιγμές της πανδημίας, η εκπαιδευτική υποστήριξη αναφέρεται από το 48,76% των ερωτηθέντων, ακολουθούμενη από την υποστήριξη της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας (46,28%) και τη συμβουλευτική για τις σχέσεις (29,75%).

Γράφημα 6 - Ερώτηση: Τι είδους στήριξη αναζήτησαν οι νέοι; | Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν επίσης το επίπεδο παροχής υπηρεσιών προς τους νέους, σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Για το 31,4% των ερωτηθέντων η παροχή υπηρεσιών είναι τώρα ελαφρώς υψηλότερη (125%) από ό,τι πριν από την πανδημία. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την αύξηση της παροχής υπηρεσιών στη Βουλγαρία και την Ελλάδα και τη μείωση ειδικά στην Ιταλία, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 5. Παροχή υπηρεσιών σε σύγκριση με την προ-πανδημική πραγματικότητα.

	BU	%	FR	%	IT	%	GR	%	PT	%	RO	%	SP	%
a) Υπάρχουν πολύ περισσότερες υπηρεσίες τώρα απ' ό,τι πριν από την πανδημία (150%)	4	16%	2	9%							2	10,5%		
b) Η παροχή υπηρεσιών είναι ελαφρώς υψηλότερη (125%)	14	56%	3	13,6%	4	19,05%	3	60%	7	38,88%	5	26,3%	2	20%
c) Η παροχή υπηρεσιών βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με εκείνο πριν από την πανδημία (100%)	5	20%	10	45,4%	3	14,29%	1	20%	3	16,66%	6	31,6%	6	60%
d) Οι περισσότερες υπηρεσίες έχουν αποκατασταθεί, αλλά όχι όλες (75%)	2	8%	7	31,81%	13	61,9%	1	20%	6	33,33%	3	15,78%	2	20%

ε) Υπάρχουν οι μισές υπηρεσίες από όσες υπήρχαν πριν από την πανδημία (50%)					1	4,76%				0	1	5,26%		
φ) Επανήλθαν πολύ λίγες υπηρεσίες (25%)									2	11,1%	2	10,5%		
γ) Οι υπηρεσίες που παρέχονταν πριν από την πανδημία δεν είναι πλέον διαθέσιμες (0%)														
	25		22		21		5		18		19		10	

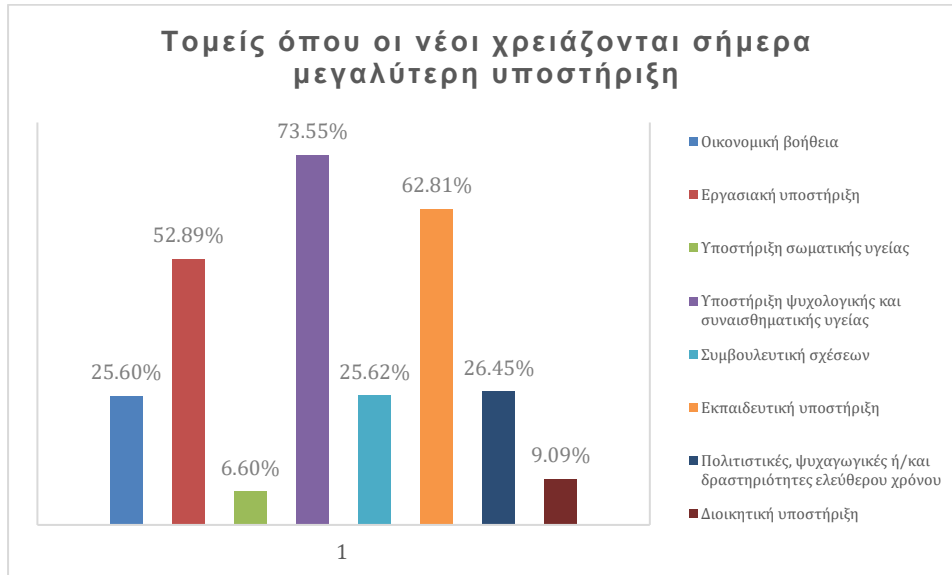
Ερώτηση: Σχετικά με το τοπικό σας πλαίσιο, θα λέγατε ότι η παροχή υπηρεσιών προς τους νέους και τις ευάλωτες ομάδες βρίσκεται σήμερα στα ίδια επίπεδα με εκείνα πριν από την πανδημία;
Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Λαμβάνοντας υπόψη το έργο που υλοποιούν σήμερα οι επαγγελματίες, θεωρούν ότι η υποστήριξη που απαιτείται περισσότερο είναι η υποστήριξη της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας (επισημαίνεται από το 73,55% των ερωτηθέντων), η εκπαιδευτική υποστήριξη (62,81%) και ο προσανατολισμός στην απασχόληση (52,89%).

Παρόλο που είδαμε ότι οι συμβουλές για τις σχέσεις ήταν σχετικές κατά τη διάρκεια της πιο δύσκολης στιγμής της πανδημίας, μπορούμε να δούμε τώρα ότι οι επαγγελματίες δεν το θεωρούν προτεραιότητα για τους νέους. Αυτή θα ήταν μια πτυχή που θα έπρεπε να εξεταστεί, καθώς η έρευνα έδειξε επίσης ότι οι σχέσεις των νέων έχουν επιδεινωθεί σε όλους τους τομείς..

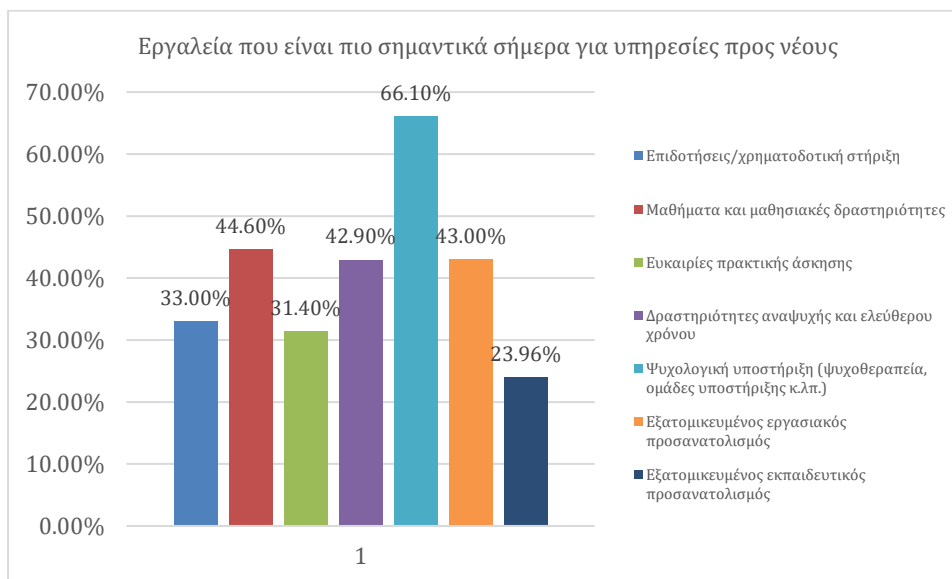
Σχετικά με το αν οι νέοι είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιήσουν υπηρεσίες τώρα απ' ό,τι πριν από την πανδημία, λόγω της επιδείνωσης των συνθηκών διαβίωσης και των σχέσεών τους, όπως είδαμε, το 55,37% απάντησε θετικά και το 44,62% αρνητικά, γεγονός που δείχνει ότι πιθανότατα οι νέοι έχουν επίγνωση της επιδείνωσης της κατάστασής τους και αναζητούν υποστήριξη από διάφορες επαγγελματικές υπηρεσίες.

Γράφημα 7 - Ερώτηση: Σε ποιους τομείς πιστεύετε ότι οι νέοι χρειάζονται σήμερα τη μέγιστη υποστήριξη; | Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Όσον αφορά τα συγκεκριμένα εργαλεία και δραστηριότητες που οι επαγγελματίες θεωρούν πιο σημαντικά για τους νέους τώρα στο τοπικό πλαίσιο, η ψυχολογική υποστήριξη (66,1%), τα μαθήματα και οι μαθησιακές δραστηριότητες (44,6%) και οι δραστηριότητες αναψυχής και ελεύθερου χρόνου (43,02%) και ο ατομικός προσανατολισμός στην εργασία με το ίδιο ποσοστό (43%) είναι τα πιο σημαντικά. Σε αυτή την περίπτωση, οι κατηγορίες κατανέμονται πιο ομοιόμορφα, με την ψυχολογική υποστήριξη να υποδεικνύεται σαφώς από την πλειοψηφία.

Γράφημα 8 - Ερώτηση: Ποια συγκεκριμένα εργαλεία/δραστηριότητες θεωρείτε πιο σημαντικά σήμερα, για τους νέους στο τοπικό σας πλαίσιο; | Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

Εξετάζοντας τα αποτελέσματα ανά χώρα, οι τρεις δραστηριότητες που επισημάνθηκαν περισσότερο είναι (κατά σειρά σπουδαιότητας): Ελλάδα (επιδοτήσεις, δραστηριότητες αναψυχής, ψυχολογική υποστήριξη και ατομικός εργασιακός προσανατολισμός), Ιταλία (ψυχολογική υποστήριξη, ατομικός εκπαιδευτικός προσανατολισμός και μαθήματα), Πορτογαλία (ψυχολογική υποστήριξη, ατομικός εργασιακός προσανατολισμός και πρακτική άσκηση), Ρουμανία (ψυχολογική υποστήριξη, μαθήματα και ατομικός εκπαιδευτικός προσανατολισμός) και Ισπανία (ψυχολογική υποστήριξη, ατομικός εργασιακός προσανατολισμός και ατομικός εκπαιδευτικός προσανατολισμός).

Χρήση καλλιτεχνικών εργαλείων στις διάφορες παρεμβάσεις

Το τελικό αντικείμενο του έργου ReCAP είναι η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχής των νέων (14-29 ετών) στα κοινά μέσω της χρήσης συγκεκριμένων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εργαλείων. Για το λόγο αυτό, το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει συγκεκριμένες ερωτήσεις που αφορούν τη χρήση καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εργαλείων από τους επαγγελματίες, κατά την παρέμβασή τους με τους νέους..

81 επαγγελματίες χρησιμοποίησαν καλλιτεχνικά και πολιτιστικά εργαλεία πριν από την πανδημία, 69 κατά τη διάρκεια και 82 μετά. Με δύο εξαιρέσεις, οι άνθρωποι που χρησιμοποιούσαν εργαλεία πριν από την πανδημία συνέχισαν να τα χρησιμοποιούν και πριν και μετά. Προσπάθειες για την πραγματοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των περιορισμών στην κοινωνική αλληλεπίδραση και την ανθεκτικότητα των επαγγελματιών της κοινωνικής παρέμβασης.

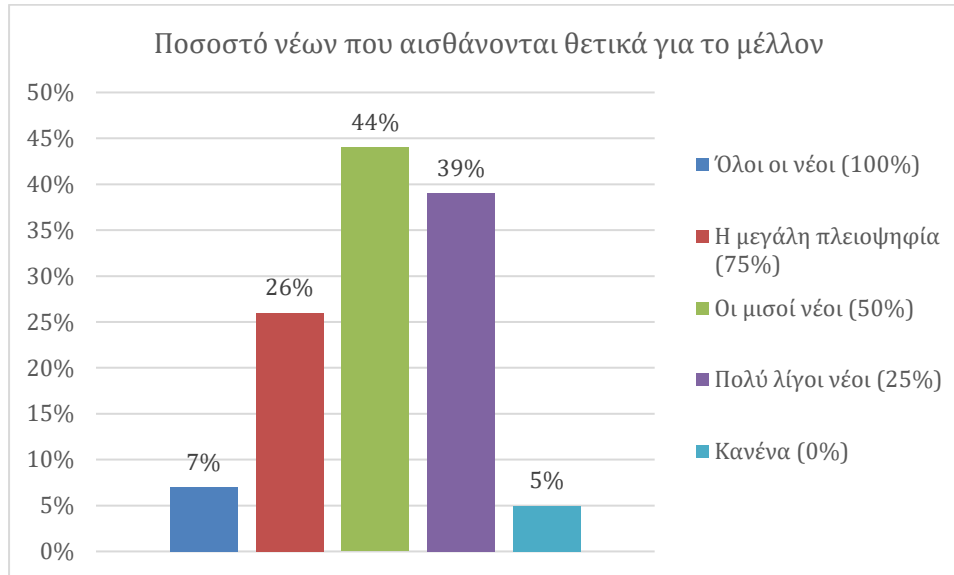
Η μεγάλη πλειονότητα των ερωτηθέντων (82,5%) θεωρεί τα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά εργαλεία χρήσιμα και παρακινητικά για τους δικαιούχους τους. 17,5% δεν είναι απολύτως σίγουροι, αλλά θα μπορούσαν να εξετάσουν την πιθανότητα χρήσης τους.

Μεταξύ των επαγγελματιών που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ καλλιτεχνικά και πολιτιστικά εργαλεία, το 57,7% συμφωνεί ότι αυτού του είδους τα εργαλεία μπορεί να είναι χρήσιμα και παρακινητικά για τους νέους με τους οποίους εργάζονται και το 38,5% θεωρεί ότι θα μπορούσε να είναι, αλλά δεν είναι απόλυτα σίγουροι.

Οι προοπτικές των νέων για το μέλλον

Ζητήθηκε επίσης από τους επαγγελματίες να δώσουν την εκτίμησή τους, με βάση την εργασία τους με τους νέους, σχετικά με το αν οι νέοι, γενικά, έχουν μια πιο θετική άποψη και προσδοκίες για το μέλλον αυτή τη στιγμή, μετά την πανδημία COVID-19. Οι περισσότεροι από αυτούς θεωρούν ότι μόνο οι μισοί νέοι έχουν πιο θετική άποψη και προσδοκίες, γεγονός που μας δίνει σαφώς μια απαισιόδοξη άποψη για την κατάσταση των νέων στο παρόν και στο εγγύς μέλλον. Αυτό επισημαίνει και πάλι την ανάγκη να εργαστούμε πάνω στα θέματα της συναισθηματικής ευημερίας, προκειμένου να επιτύχουμε βελτίωση των προσδοκιών και της ελπίδας για το μέλλον, συνοδευόμενη, φυσικά, από υλικές βελτιώσεις.

Γράφημα 9 - Ερώτηση: Θα λέγατε ότι οι νέοι, γενικά, έχουν μια πιο θετική άποψη και προσδοκίες για το μέλλον αυτή τη στιγμή, μετά την πανδημία COVID-19; | Πηγή: SSF για το έργο ReCAP

5. Συμπεράσματα

Ο κύριος στόχος αυτής της μελέτης είναι η ανάλυση της κατάστασης μετά την πανδημία στα στοχευμένα τοπικά πλαίσια από τη σκοπιά των επαγγελματιών που εργάζονται με νέους- στόχος που επιτεύχθηκε με επιτυχία. Η ανάλυση που προκύπτει έχει ως στόχο να είναι περισσότερο ποιοτική παρά ποσοτική, δεδομένου ότι το ερωτηματολόγιο έχει κατανεμηθεί άνισα στις διάφορες χώρες και δεν αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα της πραγματικής κατάστασης.

Στην έρευνα απάντησαν 124 επαγγελματίες από 7 χώρες, κυρίως νέες γυναίκες (25-34 ετών) που εργάζονται στον εκπαιδευτικό τομέα. Η υπερεκπροσώπηση του εκπαιδευτικού τομέα είναι ένας παράγοντας που πρέπει σπασδήςποτε να ληφθεί υπόψη λόγω της επιρροής του στα αποτελέσματα της μελέτης.

Η μελέτη διερεύνησε τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 σε πολλές πτυχές. Για την κοινωνία γενικά, οι επαγγελματίες ανησυχούν περισσότερο για τις αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχολογική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία, την κοινωνικοποίηση και την πολιτιστική ζωή και την οικονομία και την απασχόληση. Όσον αφορά τους ευάλωτους νέους, οι επαγγελματίες ανησυχούν περισσότερο για τις αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχολογική υγεία και τη συναισθηματική ευημερία, την κοινωνικοποίηση και την πολιτιστική ζωή και τις σπουδές και την κατάρτιση.

Επίσης, οι σχέσεις των νέων με όλους τους τομείς της ζωής τους έχουν επιδεινωθεί, ιδίως οι σχέσεις με το εκπαιδευτικό περιβάλλον, οι σχέσεις με τον εαυτό τους και με την τοπική κοινότητα. Όλες οι χώρες, εκτός από τη Βουλγαρία, είναι απαισιόδοξες για τις αλλαγές στις σχέσεις των νέων, διότι θεωρούν ότι η σημαντικότερη από αυτές είναι ότι οι σχέσεις έχουν επιδεινωθεί, σε μια γενική ανάλυση.

Οι μελέτες που ζητήθηκαν στις διάφορες χώρες δείχνουν ότι, παρόλο που τα επίπεδα αλληλεπίδρασης έχουν αποκατασταθεί μετά τον γενικό περιορισμό του 2020 και τους διάφορους περιορισμούς που σημειώθηκαν μέχρι το 2022 στις περισσότερες χώρες, η ψυχολογική υγεία και η συναισθηματική ευημερία των ανθρώπων γενικά και των νέων ειδικότερα έχει επιδεινωθεί μετά το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19. Το αποτέλεσμα αυτό επισημαίνεται και από τους επαγγελματίες που ερωτήθηκαν.

Όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι οι νέοι επισκέπτονται πλέον τις υπηρεσίες συχνότερα. Αυτό είναι ένα θετικό αποτέλεσμα- θα μπορούσε να σημαίνει ότι οι νέοι πιθανώς γνωρίζουν την επιδείνωση της κατάστασής τους και αναζητούν υποστήριξη από διάφορες επαγγελματικές υπηρεσίες. Το επίπεδο παροχής υπηρεσιών μετά την πανδημία ποικίλλει ανάλογα με τη χώρα, σε γενικές γραμμές οι υπηρεσίες έχουν αποκατασταθεί.

Τα εθνικά αποτελέσματα υπογραμμίζουν ότι, σε γενικές γραμμές, η παροχή υπηρεσιών είναι τώρα υψηλότερη από ό,τι πριν από την πανδημία, εκτός από την Ιταλία. Πρόκειται για ένα αισιόδοξο αποτέλεσμα που δείχνει ότι οι τοπικές υπηρεσίες έχουν πιθανώς προσαρμοστεί στον επείγοντα χαρακτήρα των αναγκών. Δείχνει επίσης την ανθεκτικότητα των επαγγελματιών του εκπαιδευτικού και κοινωνικού τομέα. Η αύξηση της παροχής υπηρεσιών ήταν ιδιαίτερα υψηλή στη Βουλγαρία και την Ελλάδα.

Οι νέοι χρειάζονται κυρίως ψυχολογική και συναισθηματική υποστήριξη και εκπαιδευτική υποστήριξη. Όσον αφορά τα συγκεκριμένα εργαλεία, οι επαγγελματίες από διάφορες χώρες συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό για την ψυχολογική υποστήριξη (ψυχοθεραπεία, ομάδες υποστήριξης κ.λπ.), την οποία επισημαίνουν οι περισσότεροι επαγγελματίες σε όλες τις χώρες- ακολουθούν τα μαθήματα και οι μαθησιακές δραστηριότητες, οι δραστηριότητες αναψυχής και ελεύθερου χρόνου και ο ατομικός εργασιακός προσανατολισμός. Η σημασία των δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου και αναψυχής συνάδει με αυτό που επισημαίνεται στην τελευταία μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2022), η οποία αναφέρει ότι είναι σημαντικό να εστιάζουμε στον τομέα των δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου για να παρέμβουμε στους νέους, όταν αντιμετωπίζουμε τις ανάγκες, ανεξάρτητα από τη φύση τους.

Εκτός από αυτό, υπάρχουν μικρές διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά το δεύτερο και το τρίτο εργαλείο που θεωρούνται πιο σημαντικά. Η συνεκτίμηση αυτών των διαφορών θα είναι ζωτικής σημασίας για την εφαρμογή των εργαλείων σύμφωνα με κάθε ανάγκη στο τοπικό πλαίσιο..

Η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων (82,5%) θεωρεί ότι τα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά εργαλεία είναι χρήσιμα και κινητοποιούν τους δικαιούχους τους. 17,5% δεν είναι απολύτως σίγουροι αλλά θα μπορούσαν να ξεετάσουν την πιθανότητα χρήσης τους. Ακόμη και οι επαγγελματίες που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ καλλιτεχνικά εργαλεία τα θεωρούν χρήσιμα, γεγονός που αποτελεί θετικό αποτέλεσμα για τον στόχο του έργου ReCAP..

Όσον αφορά τις προοπτικές των νέων για το μέλλον, η κατάσταση δεν φαίνεται να είναι πολύ θετική, διότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες θεωρούν ότι μόνο οι μισοί νέοι αισθάνονται παρακινημένοι και θετικοί για το μέλλον. Για το λόγο αυτό, η προσοχή στην ψυχολογική ευημερία των νέων αποτελεί για άλλη μια φορά ένα από τα κύρια ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη τώρα και στο εγγύς μέλλον.

Αναφορές

Alexandru, Adela; Braga, Andreaa & Pantel, Miruna. (2021). *Women's experiences during the pandemic*. Available at: https://coronavirus.centruflilia.ro/wp-content/uploads/2021/01/Raport_Online.ro-1.pdf

Associazione Nazionale Di.Te. (2021) *Giovani e Quarantena*. Available at: https://www.repubblica.it/salute/2022/03/11/news/ucraina_8_ragazzi_su_10_si_dicono_preoccupati_p_er_gli_effetti_della_guerra-340787897/

Bordet, Joelle. (2022). Dynamique identitaire des adolescents et pratiques des réseaux sociaux. *Topique*, vol.3, n°156, p. 97-108.

Calcaterra, G, et al., (2022), Syndemic: A Synergistic Anthropological Approach to the COVID-19 Pandemic, Available at: <https://doi.org/10.3390/encyclopedia2030090>.

Caporale, Cinzia and Collicelli, Carla, eds. (2021) *Pandemia e Generatività. Bambini e adolescenti ai tempi del Covid*. Cnr Edizioni. Available at: https://asvis.it/public/asvis2/files/Doc_gruppi_di_lavoro/Pandemia_e_generativita_ONLINE_.pdf

Eurofound (2020). *Living, working and COVID-19. COVID-19 series*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available at: <https://www.eurofound.europa.eu/es/publications/report/2020/livingworking-and-covid-19>

European Education and Culture Executive Agency (2022). The impact of the Covid-19 pandemic on the mental health of young people. Available at: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/publications/the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-the-mental-health-of-young-people#:~:text=Coupled%20with%20longer%20time%20spent,anxiety%20and%20reported%20depressive%20symptoms.>

Eurostat (2022). Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat>

General Secretariat for Family Policy and Gender Equality. (2021). (rep.). National Action Plan for Gender Equality 2021-2025. Athens, Greece.

Greece Unemployment Rate 1991-2023. Available at: <https://www.macrotrends.net/countries/GRC/greece/unemployment-rate>

Grupul Pont (2021). *Young people after the pandemic*. Available at: <https://tineridupandemie.ro/concluziile/>

Hellenic Statistical Authority. (n.d.). Retrieved January 8, 2023, from <https://www.statistics.gr/>

Hoibian, S. & Müller, J. (2022). Regain d'optimisme des jeunes en 2022 après deux ans de pandémie. *INJEP Analyses & synthèses*, 60. Available at: <https://injep.fr/publication/regain-doptimisme-des-jeunes-en-2022-apres-deux-ans-de-pandemie/>

Istituto Superiore di Sanità - Gruppo di lavoro ISS Salute mentale ed emergenza COVID-19(2020) *Rapporto ISS COVID-19 • n. 43/2020 - Indicazioni ad interim per un appropriato sostegno della salute*

mentale nei minori di età durante la pandemia COVID 19. Available at: https://www.iss.it/documents/20126/0/Rapporto+ISS+COVID-19+43_2020.pdf/32ba5573-8107-647c-3434-f307dd7dcaee?t=1591882945289

Institutul Roman Pentru Drepturile Omului. (2020). *Studiu preliminar privind criza generată de pandemia COVID-19 și impactul acesteia asupra drepturilor omului.* Available at: https://irdo.ro/pdf/IRDO_Studiu%20preliminar%20privind%20criza%20generata%20de%20pandemia%20COVID%2019.pdf

L'orientamento.it (2023) *Gli effetti della pandemia sulla povertà educativa.* Available at: <https://asnor.it/it-schede-482-gli-effetti-della-pandemia-sulla-poverta-educativa>

Lungo, Violeta (2021). *Young people after the pandemic.* Available at: <https://tineridupapandemie.ro/concluziile/>

Marchetti federico (2021) *Impatto di Covid-19 su bambini e adolescenti: una revisione degli studi su salute fisica e disagio psicologico nei primi mesi della pandemia.* Available at: <https://www.recentiproggressi.it/archivio/3608/articoli/35868/>

Mendenhall, E., et al., (2022), *Syndemics and clinical science*, in *Nature Medicine, Perspective*, Available at: <https://doi.org/10.1038/s41591-022-01888-y>.

Monteiro. N. et al, (2022), *Impactos da pandemia de COVID-19 em Portugal*, Resumos da Fundação, Fundação Francisco Manuel dos Santos, Available at: <https://ffms.pt/sites/default/files/2022-08/resumo-do-estudo-um-novo-normal-impactos-e-liceos-de-dois-anos-de-pandemia-em-portugal.pdf>

Openpolis.it (2022) *Quanto incide la povertà tra famiglie e bambini dopo l'emergenza Covid.* Available at: <https://www.openpolis.it/quanto-incide-la-poverta-tra-famiglie-e-bambini-dopo-lemergenza-covid/>

Ospedale Niguarda (2021) Regione Lombardia. Available at: <https://www.ospedaleniguarda.it/news/leggi/gli-effetti-psicologici-della-pandemia-sui-giovani#:~:text=In%20particolare%2C%20si%20%20C3%A8%20visto,un%20aumento%20dei%20sintomi%20depressivi>

Osservatorio nazionale per l'infanzia e l'adolescenza - Gruppo Emergenza COVID-19 (2021) *Covid-19 e adolescenza.* Available at: https://famiglia.governo.it/media/2362/covid-e-adolescenza_report_maggio2021.pdf

Romanian Institute for Human Rights. (2020) *Preliminary study on the crisis generated by the COVID-19 pandemic and its impact on human rights.* Available at: https://irdo.ro/pdf/IRDO_Studiu%20preliminar%20privind%20criza%20generata%20de%20pandemia%20COVID%2019.pdf

Salvati Copiii. (2023). *Impactul Covid-19 asupra educatiei.* Available at: <https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/educatie/vreau-la-scoala/impactul-covid-19-asupra-educatiei>

Sandor, Eszter and Mascherini, Massimiliano (2020) *L'impatto della crisi Covid-19 sui giovani.* Available at: <https://www.welforum.it/limpatto-della-criisi-covid-19-sui-giovani/>

Sandra Hoibian, Jörg Müller - Regain d'optimisme des jeunes en 2022 après deux ans de pandémie, INJEP ANALYSES & SYNTHÈSES, ÉTUDES ET RECHERCHES N° 60 • Septembre 2022

Singer, M. (2009), Introduction to Syndemics: A Critical System Approach to Public and Community Health; Wiley: Hoboken, NJ, USA, p. 304.

Singer, M., et al., (2017), Syndemics and the biosocial conception of health, Lancet 2017, 389, 941–950, Available at: https://www.researchgate.net/publication/314200704_Syndemics_and_the_biosocial_conception_of_health

Simón, P. (2021). El impacto de la pandemia en los jóvenes: una aproximación multidimensional. *Panorama social*, 33.

Stenico, Luca and Murgolo Elena (2022) *Giovani e pandemia: la realtà italiana. Riflessioni dal Servizio PIN*. Available at: <https://www.aslcittaditorino.it/wp-content/uploads/2018/07/Report-Giovani-e-Pandemia-1.pdf>

Terzomillennio.it (2022) *Gli effetti del Covid sui giovani*. Available at: <https://terzomillennio.uil.it/blog/gli-effetti-del-covid-sui-giovani/>

Trincia, Elisa (2022) *In Italia ci sono 1,3 milioni di minori in povertà assoluta*. Agenzia Italia. Available at: <https://www.agi.it/economia/news/2022-04-21/istat-bes-2021-covid-minori-poverta-assoluta-occupazione-16455135/>

Trovato, Silvia (2021) *Gli effetti sociali e psicologici della pandemia sui giovani*. Cesvot. Available at: <https://www.cesvot.it/comunicazione/dossier/gli-effetti-sociali-e-psicologici-della-pandemia-sui-giovani>

UNICEF (2020). *A Situation Analysis of Children and Youth – Greece 2020*: Available at: <https://www.unicef.org/greece/media/2041/file/Full%20Report:%20The%20Analysis%20of%20the%20Situation%20of%20Children%20and%20Youth%20in%20Greece%202021.pdf>

Unicef (2021) *Percorsi sospesi, il benessere psicosociale dei minori stranieri non accompagnati e giovani migranti in Italia ai tempi del COVID-19*. Available at: <https://www.unicef.it/media/percorsi-sospesi-l-impatto-del-covid-su-msna-e-giovani-migranti-in-italia/>

World Health Organization (2022). *Impact of the Covid-19 pandemic on the mental health of citizens of the Republic of Bulgaria*. Bulgaria: National Center of Public Health and Analyses.

Омбудсман на РБългария (2021). Доклад от оценка на въздействието на мерките срещу разпространението на covid-19 върху правата на уязвимите групи деца в България.